

7 Σεπτεμβρίου 2014

«Άθως, Τα χρώματα της πίστης». Έκθεση φωτογραφίας του Στράτου Καλαφάτη

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης παρουσιάζει την έκθεση φωτογραφίας του Στράτου Καλαφάτη «Άθως, Τα χρώματα της πίστης» στο Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης του ΜΙΕΤ, στη Βίλα Καπαντζή, 17 Σεπτεμβρίου - 24 Οκτωβρίου 2014.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Η φωτογραφική εργασία του Στράτου Καλαφάτη «Άθως, Τα χρώματα της πίστης»

Ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2008 και ολοκληρώθηκε το 2013. Συνολικά χρειάστηκαν εικοσιπέντε επισκέψεις στην Αθωνική Πολιτεία και ένα σύνολο διακοσίων ημερών για να παρουσιάσει ο φωτογράφος τη δική του εκδοχή για το τοπίο και τους ανθρώπους σε αυτόν τον ιδιαίτερο χώρο.

Κατά τη διάρκεια της έκθεσης θα παρουσιαστεί το ομότιτλο βιβλίο από τις εκδόσεις ΑΓΡΑ . Ακολουθεί το εισαγωγικό σημείωμα του Νίκου. Γ. Ξυδάκη.

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΤΟΥ ΑΘΕΑΤΟΥ

Κοιτάω τις φωτογραφίες του Στράτου Καλαφάτη από τον Αθω εδώ και τρία χρόνια. Από το πρώτο σώμα μιας μακρόπνοης εργασίας, που ξεκίνησε πολλά χρόνια νωρίτερα, συν τις εκάστοτε προσθήκες. Τις έχω δει πολλές φορές, έχω ξεχωρίσει πια τις πιο προσφιλείς μου, τις έχω διαβάσει, τις έχω διατρέξει, τις έχω δει ψηφιακές και τυπωμένες, μεγάλες, μικρές, σε μορφή δοκιμίου βιβλίου. Τις θυμάμαι. Όσες φορές κι αν τις δω, ίδια αίσθηση, ίδια αισθήματα: βλέμμα σαν χάδι, τρυφερό, βλέμμα που αγκαλιάζει και διεισδύει, που συνομιλεί, βλέμμα που συμπεριλαμβάνει, δεν αποκλείει, βλέμμα που αποφεύγει τα σχόλια και τις ερμηνείες, βλέμμα που υμνεί το κάλλος, βλέμμα που κυκλώνει το αθέατο, το ελλείπον. Το βλέμμα του Στράτου.

Αυτό το βλέμμα το θυμάμαι κι από προηγούμενες δουλειές, αλλά εδώ κορυφώνονται ασύγκριτα η ένταση, η διεισδυτικότητα, η καθολικότητα, και ταυτοχρόνως η απαλότητα, η ευρυχωρία, η αλαφράδα. Και ναι, η αγάπη. Με αυτές τις αρετές, ενοφθαλμισμένες σε ασπαίρουσα φόρμα, καταφέρνει το εξής παράδοξο: να αποδίδει την χιλιόχρονη βαριά παράδοση του Αγίου Όρους, την ιστορία, την πνευματικότητα, τον εσωτερικό πλούτο και την εξωτερική φτώχεια, με φόρμες απολύτως σύγχρονες, με την ευαισθησία του καιρού μας, με μια γραφή λάμπουσα και υποβλητική μαζί, με μια εντελώς προσωπική ποπ. Μάλλον η πιο συμπαγής, η πιο συγκινούσα φωτογραφική δουλειά που έχω δει ως τώρα.

Μπορείς εύκολα να διακρίνεις τα ιδιαίτερα μορφοπλαστικά στοιχεία του λεξιλογίου του Στράτου: υπερκορεσμένα ηλεκτρικά χρώματα, μετωπικά πορτρέτα, ευρυγώνιες λήψεις, και κυρίως οι εντυπωσιακής αρτίωσης νυκτερινές τοπιογραφίες. Όλα του τα τα στοιχεία όμως υπηρετούν ένα συμπαγές σύνολο, έναν σκοπό: την αποφυγή του πικτοριαλισμού, την αποφυγή της αληθοφάνειας του ντοκιμαντέρ . Δεν κάνει ντοκιμαντέρ .

Επιδίωξή του είναι η ψίχα, η αύρα, το κρυμμένο μέσα στο κέλυφος του προφανούς, τα ίχνη των απόντων, η λανθάνουσα ουσία. Το αθέατο. Το καταφέρνει όχι τόσο διότι διαθέτει υψηλή τεχνική και επαγγελματισμό, αλλά διότι είναι κοινωνός, διότι

αντιλαμβάνεται, αισθάνεται αυτή τη λανθάνουσα ουσία, την αύρα του Ορους, μετέχει. Σέβεται όχι την εικόνα, αλλά τα εικονιζόμενα: τον τόπο, τους ανθρώπους, το *genius loci*. Και κυριολεκτικά: Γνωρίζει τους προσωπογραφούμενους, τους έχει μιλήσει, έχει φιλοξενηθεί στα κελιά τους, έχει δεχτεί την ευλογία και το φίλημα, δεν είναι τουρίστας στο Ορος. Δεν λειτουργεί καν σαν φωτογράφος, μάλλον λειτουργεί σαν ανώνυμος ζωγράφος, σαν αγιογράφος που ζωγραφίζει ιστορίες αμαρτωλών και αγίων πάνω σε αρχαία ανθίβολα. Χειρ Στράτου εποίει, ΚΑ΄ αιών: έτσι η υπογραφή του.

Ετσι καταγράφει με σιλλεριανή αφέλεια έναν μουτζουρωμένο σταυρό στο βράχο, ένα πλαστικό τραπεζομάντιλο, το καύκαλο στη γωνία της παράγκας, μια φθαρμένη χαλκομανία, απομεινάρια ευλάβειας και υλικής φθοράς, ίχνη χειρονομιών, λεπτομέρειες βαριές που υποστασιώνουν και νοηματοδοτούν τη μεγαλοπρέπεια των τοπίων, τα μνημειακά κτίρια, τις μνημειακές προσωπογραφίες. Αν ξεχώριζα τρεις εικόνες-κλειδιά, θα ήταν: το πορτρέτο των δύο μοναχών-ιεροραπτών, ένυλη εικόνα συνύπαρξης και αποδοχής• τη νυκτερινή τοπιογραφία του καστροκελλίου Μυλοποτάμου, όπου ο ουρανός σμίγει με τη γη• και τα πασχαλινά αυγά, κομμένα αλατοπιπερωμένα, αρμονικά στολισμένα με οδοντογλυφίδες, μια φιλόκαλη *installation* εξόχως εκφραστική του αγιορείτικου έθους. Τέτοιες εικόνες φέρουν εντός τους την ουσία του Ορους. Βιωματικά και πνευματικά — μόνον δευτερευόντως αισθητικά. Κοιτώντας τες συχνά μεταφέρθηκα εκεί, ξανάνιωσα τις δικές μου εμπειρίες• μου ξυπνούσαν συνθέσεις του βιώματος και της υπέρκοσμης αίσθησης. Η τέτοια διπλή εμπειρία, βιωματική και αισθητική, με οδήγησε από τον αγιορείτικο δρυμό στον κινούμενο έναστρο ουρανό των νυκτερινών εικόνων του καλλιτέχνη, τον Γενάρη του 2013. Ετσι:

«Στεκόμουν στην ψύχρα με το βλέμμα προς τα άνω, κι αισθανόμουν μια σκοτεινή κουκκίδα σε νυκτερινή φωτογραφία του Στράτου: όλα μπλε, ασημένια-χρυσά, τ' αστέρια διαγράφουν τροχιές στο στερέωμα, και σε μια άκρη ένα τόσο δα πορτοκαλί φωτάκι. Στα μάτια μου είχα τον ουρανό με τ' άστρα, και ο νους μου πρόβαλε τη νυκτερινή φωτογραφία του Μυλοποτάμου, μια εικόνα που δεν την πιάνει το μάτι, αλλά καταγράφεται στο φωτογραφικό φιλμύστερα από μισή-μία ώρα έκθεση. Σε αυτό το σμίξιμο παρόντος και μνήμης, οφθαλμού και νου, σε αυτή την υπερεικόνα, βρισκόμουν εγκατεστημένος σαν κουκκίδα στις μελανές περιοχές, στα σκούρα. Ήταν ανακουφιστικό. Η σμίκρυνση έφερνε το μέτρο — απελευθερωτικό.

»Εβρισκα το ίδιο απελευθερωτική τη διάχυση σαν κουκκίδα μες στο δάσος, κάτω από αρχαίες βελανιδιές, πλατάνια, καστανιές. Δάσος πυκνό, με χαραμάδες ουρανού, υγρό, γεμάτο ψίθυρους και σιωπές. Στα πατήματα, φύλλα, καρποί, ίχνη

αγριμιών, ίχνη ανθρώπων, μια ξύλινη πινακίδα κρυμμένη από θάμνους. Σ' ένα ξέφωτο, μια καλύβα κλειστή, σιωπηλή• περιέχει ζωή κάπου μέσα της, τώρα ή αύριο, το λέει ένα κουρέλι που ανεμίζει στο σύρμα, ένα ντεπόζιτο, τρεις γαλάζιες κυσέλες προσεκτικά στοιχισμένες. Ενας μισοσβησμένος δρόμος, πατημένη λάσπη και χαλίκι, στην καρδιά του δρυμού, φέρνει μέχρι αυτό το χαϊντεγκεριανό ξέφωτο.

»Καθώς με παρασύρει η ολισθηρή κατωφέρεια, διαλέγοντας πέτρες να πατήσω σίγουρα, πέτρες γλυμμένες από νερό και βήματα, κυκλώνω τη μορφή του άορατου ερημίτη, που κατοικεί το ξέφωτο. Ενας μεσήλικας σαλός; Ενας γέρων με όρκο σιωπής, που ωστόσο μιλάει στα κοτούφια; Ενας πικραμένος τόσο που τ' άφησε όλα; Ή ένας που αγάπησε τόσο βαθιά, που βρέθηκε μόνος εκεί στο ξέφωτο, συντροφεμένος από όλες τις ανθρώπινες σκιές, και πλήρης;

»Η δασική ρύμη, ο holzweg, με παίρνει από το ξέφωτο των αινιγμάτων, με φέρνει μπροστά σε αμίλητα ερείπια, το ίδιο αινιγματικά• κι ύστερα μπροστά σε πολύχρονα τείχη. Πίσω από τη λιθοδομή αφουγκράζομαι: ζωή, ζωές. Ανθρωποι. Ποικίλοι σαν τ' αστέρια. Εδώ ας σταθώ.

»Είναι μαυροντυμένοι και αεικίνητοι, οι περισσότεροι, οι νέοι. Είναι μαυροντυμένοι και αργοί, κάποτε ακίνητοι, σαν παλαιές δρύες βασιλικές, οι ηλικιωμένοι. Ο πιο ηλικιωμένος που συνάντησα πίσω από τέτοια τείχη, κόντευε τον αιώνα, μισογελούσε διαρκώς, σαν να 'βλεπε αγγέλους• χάιδεψε το σγουρόμαλλο κεφάλι ενός νεαρού και του ψιθύρισε στ' αυτί.

»Οι άνθρωποι λοιπόν. Κάτω απ' αυτόν τον ουρανό, κάτω από τέτοια άστρα, μέσα σε δάση και ερημιές: γίγαντες με καρδιά παιδιού, παιδιά εξηντάχρονα και ογδοντάχρονα, αμπελουργοί, αλιείς, χορωδοί, μάγειρες, άνθρωποι καταφυγόντες εδώ, μακριά από το αγριεμένο πλήθος, μακριά από βάσανα και μάταιους πόνους, σαν διάλειμμα οι περισσότεροι, σαν ρότα ζωής οι ολίγοι, όλοι γύρω από ένα τζάκι και μια τράπεζα, κοινότητα ακερδής, άλλος ρουφάει ένα βιβλιαράκι, άλλος αποθαυμάζει έναν σουγιά, μερικοί θυμούνται τα παιδικάτα τους, συγκρίνουν παλαιά και νέα φτώχεια, όλοι περιποιούνται και υπηρετούν, στολίζουν την τράπεζα του γεύματος. Υποδέχονται την εσπέρα ψάλλοντας εν χορώ την επιλύχνιο ευχαριστία από τα βάθη αιώνων και τόπων της Ανατολής: 'Φως ιλαρόν αγίας δόξης, αθανάτου Πατρός, ουρανίου, αγίου, μάκαρος, Ιησού Χριστέ. Ελθόντες επί την ηλίου δύσιν, ιδόντες φως εσπερινόν...'

»Το φως λιγοστεύει από το παράθυρο του Αιγαίου, η αρμύρα εισχωρεί υγρή, ψυχρή, αναζωογονητική, και αναμειγνύεται με θαμπές λάμπεις κεριών και ξέφτια θυμιάματος.

»Το φως σβήνει. Οι άνθρωποι σκορπάνε μες στη νεαρή νύχτα για να ανασυνταχθούν παραπέρα, από τη μία σύναξη στην άλλη, από όρθρου βαθέος έως εσπέρας. Ξεμακραίνω μέχρι το χείλος του θαλασσινού γκρεμού, κάτω απ' τα αστέρια που πληθαίνουν, νύχτα Γενάρη, νύχτα σπαρμένη θαύματα, κι είμαι κουκκίδα στις μελανές περιοχές, στα σκούρα.»

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Στράτος Καλαφάτης γεννήθηκε στην Καβάλα το 1966. Σήμερα ζει στη Θεσσαλονίκη, φωτογραφίζει, διδάσκει και οργανώνει δράσεις που αφορούν τη δημιουργική φωτογραφία. Έχει ολοκληρώσει μακροχρόνιες φωτογραφικές εργασίες όπως οι Αρχέτυπες Εικόνες, Το Ημερολόγιο 1998-2002, η Saga, Το Αρχιπέλαγος, Ο Άθως - Τα χρώματα της πίστης. Από τις εκδόσεις Άγρα κυκλοφορούν τα βιβλία του Αρχέτυπες εικόνες (1999), Ομόνοια 2000 - Ταξίδι στον ομφαλό της Αθήνας (με τον συγγραφέα Φίλιππο Φιλίππου - 2000), Ημερολόγιο 1998 -2002 (με πρόλογο του Christian Caujolle - 2004).

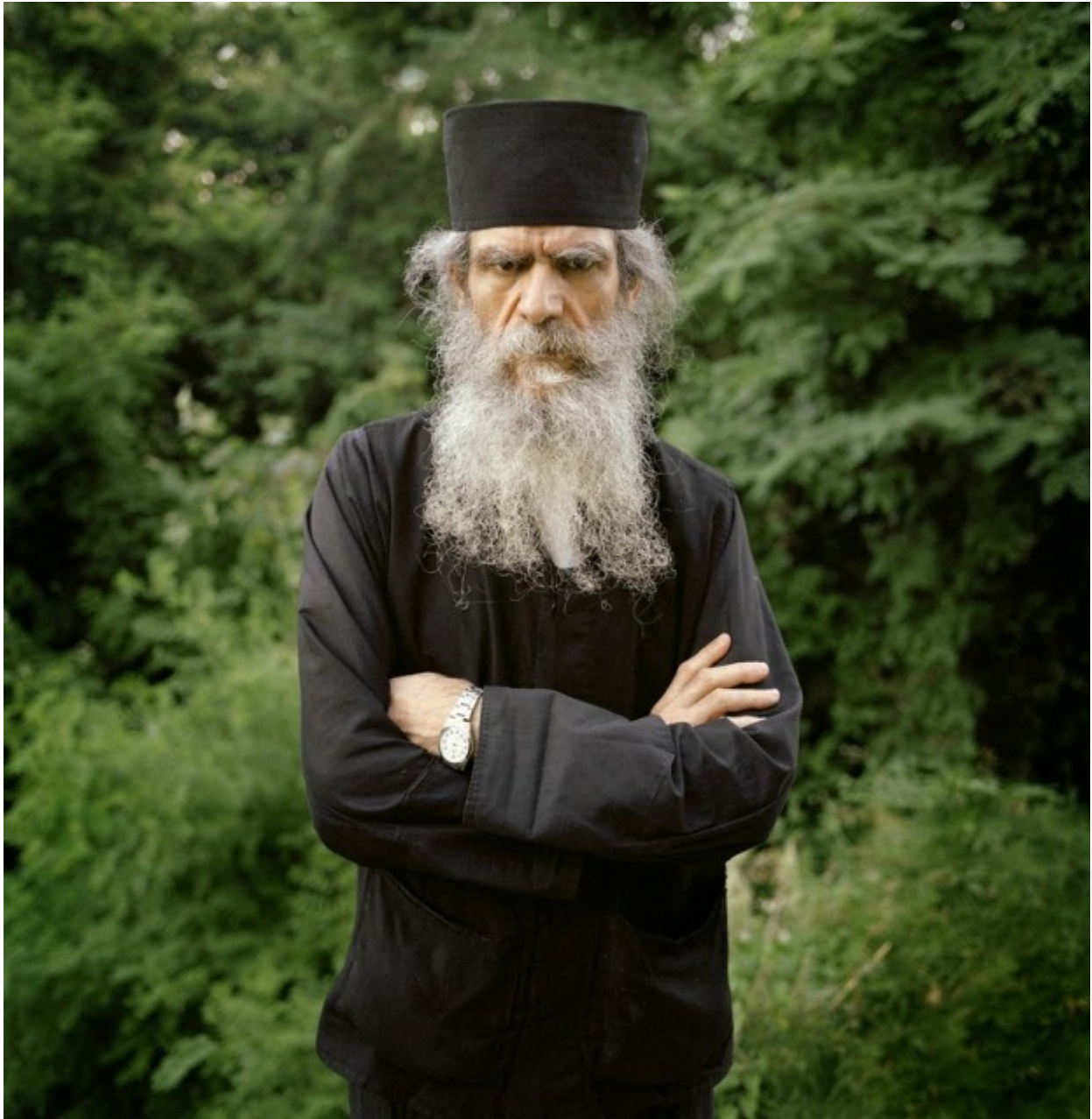

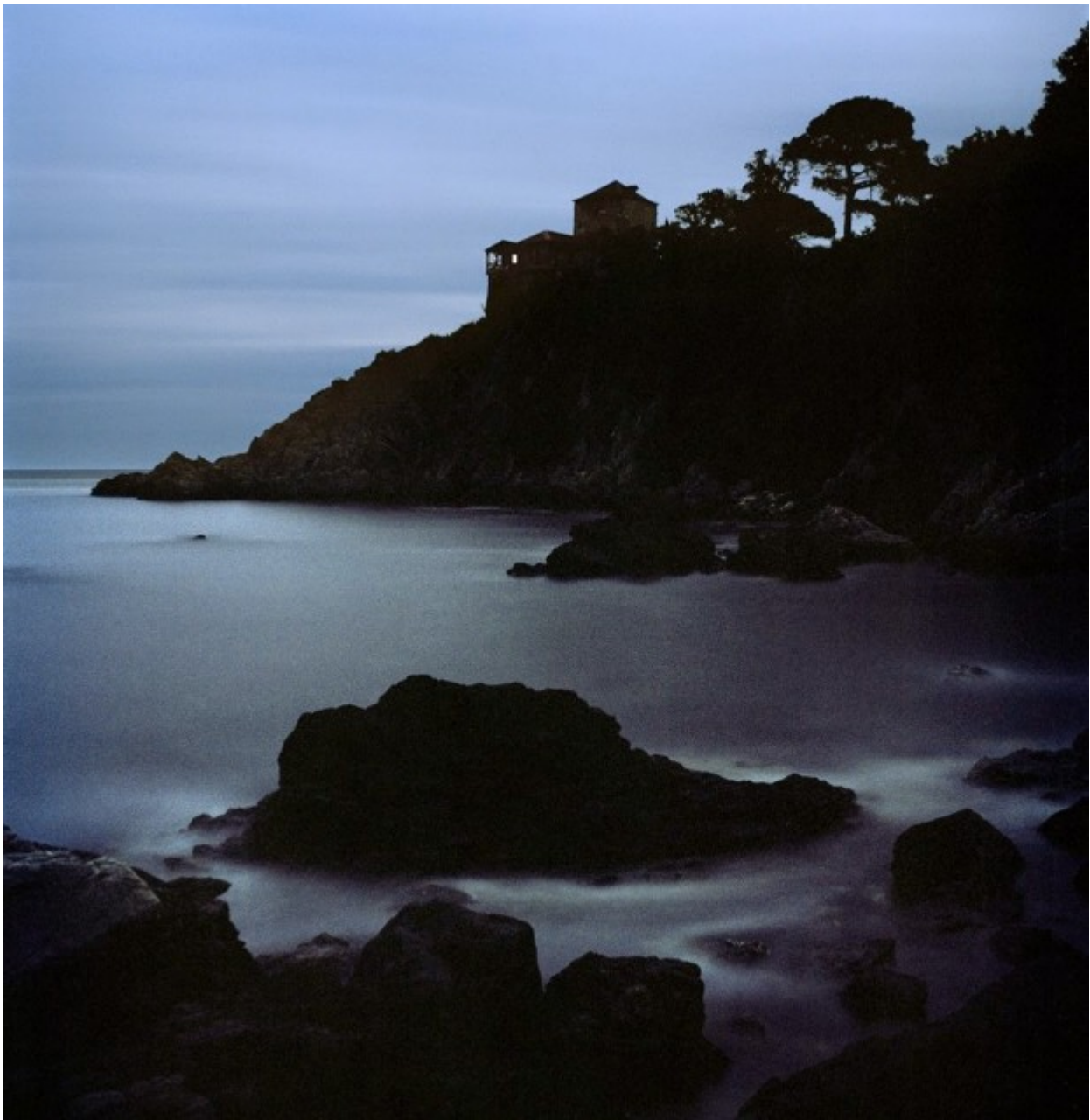

Κείμενο: <http://www.inewsgr.com>

Φωτογραφίες: <https://www.lensculture.com>

Πηγή: agioritikesmnimes.blogspot.gr